

Fóia enciclopedica si beletristica cu ilustratiuni.

PEST'A

Luni.
11/23.
martiu.

Ese totu a opt'a di
Pretiuu pentru Austria
pe Jan. - jun. 4 fl. —
Pentru Romania
pe Jan. - jun. unu galbenu.

Nr.
9.

Cancelari'a redactiunei
Strat'a morariloru Nr. 10.

unde sunt a se adresá manuscriptele si banii
de prenumeratiune.

Anulu
IV.
1868.

DUPA RENTÓRCEREA IN PATRIA.

(O dema nétia pe campi.)

ugiti, o suferintie, ce din copilaría
In tót'a-a mea viétia pre mine me 'nsociti;
Lasati si mie-o clipa de scumpa bucuría,
O clipa din viéti'a celoru ce-su fericiti!

Acolo unde ochiulu antâiu ni se deschide,
Viéti'a e mai dulce si cursulu ei mai linu;
Mai multu incantátore natur'a ni suride,
Si ceriulu ni s'aréta mai dulce, mai seninu.

Aurór'a e mai mandra candu linele zefire
Pe carulu ei de róse o suie in eteru,
Si poti sê-i sorbi profumulu ce vérsa ea in fire
Pe loculu tierei tale, sub dulcele ei ceriu.

Si riuri, vâi si selbe, si paseri cantátore,
Si ventulu ce suspina de flori inamoratu,
Sunt tóte mai frumóse si mai incantátore
Candu ele sunt in tiér'a, in care m'am formatu.

Câ-ci, o numire dulce, o patria marétia,
Ce-adesu nasceai in pieptu-mi unu doru
sfasîatoriu,

Eu nicaiuri nu 'ntimpinu unu locu p'ata surfatti,
Sê nu-mi vorbésca 'n taina d'unu scumpu si santu
odoru.

Voi munti eu pieptulu verde, cu fruntile albite,
Ce 'n seculi resună-veti d'unu echo vitejescu;
Campii, ce-ati fostu adese cu óso-acoperite,
Si riuri ce 'nrosîrati de sange romanescu;

Voi scumpeloru ruine, maretie monuminte
Din tempuri d'alta data, o tiéra de martiri,
Oh, lasa-me-a depune sarutulu meu fierbinte
Pe sinulu teu romanticu, bogatu de suveniru!

Aici se stracurase prunci'a mea senina,
Si cele d'antâiu visuri aici me leganá;
Aici gustat' am si eu acea fericie lina,
Ce singura in lume o poti numai gustá.

Aici antâi'a-óra simtîi insufletîrea,
Ce nasce 'n unu pieptu june unu gloriosu odoru;
Si 'ntâi'a óra-aice am plansu nefericirea,
Ce-atâtu de greu apésa p'acestu sêrmanu poporu.

De câte ori, o Dómnă, siedindu pe vr'o colina,
Ori p' aste vâi frumóse portandu-mi pasulu linu,
De câte ori simtî't'am o flacara divina,
Si lacremi ardiatóre udau teneru-mi sinu.

De câte ori in urma pluteam in reveria,
Visandu la aste locuri din tiermii departati;
O, voi suveniru scumpe si sante din pruncía,
Câtu dulce e balsamulu ce 'n sufletu reversati!

De voi locuri iubite-e legata-a mea simtî're,
La voi vr'o mangaiare eu potu numai gustá;
La voi adi mi ar' suride unu visu de fericire,
Si anim'a-mi doiósa mai multu n'ar' suspiná.

Tiran'a ursitóre a vrutu ca sê-mi destine
Pururea in viétia sê fiu nefericitu;
Sê ratecescu in lume, sê n'afli neci candu bine,
Si totu prin suferintie sê 'notu necontentitu.

Si 'n campulu de iubire a teneretiei mele,
Pe florile plapande ce crescu in alu ei sinu,
Sê viersu in locu de róua ríu tristu de lacrimelē,
Si 'n locu de dulci zefire doiósulu meu suspínu.

Sê udu cu lacremi lantiulu ce scump'a mea natiune,
Ce voi, o tieri iubite de seculi atí purtatu;
Dar' ah, sê nu-lu potu frange, si neci chiar a depune
Viétia, dandu unu fulgeru acelu jugu spurcatu.

De astadi langa tine, o patria iubita,
Eu m'asiu simtî ferice la fericirea ta;
Câ-ci patru sunt in lume, caroru ori ce clipita
Sum mandru si ferice viétia a mi-o dá:

Iubescu cu focu o ginte, ursita la marire,
A carei frunte inse plecat'a unu somnu greu;
Ér adi redestepata din lung'a sa dormire
S'aventa catra tielu-i prefriptu de Domnedieu.

Iubescu *fintie scumpe ca dulcele teu nume*;
Si-apoi inca mai este-unu cerescu angerasiu blandu,
Ce 'n visurile mele cu scumpe si dulci glume
Me cerceta adese durerea-mi alinandu.

M. Strajanu.

ULTIMULU PRINCIPE.

(Novela istorica premiata.)

(Urmare.)

Zeno s'a dusu; si Zuleic'a a remasu intr'o
monastire din apropierea cetatii Gelia.

Tenerulu principe adesea cercetá pe frumós'a Zuleica insocitu de stariti'a monastirei.
Elu o iubea cu pasiunea unei anime curate, —
i vorbiá de amoru, de fericire, dar' Zuleic'a re-
manea neatinsa de vorbele principelui. Stariti'a
in zadaru se nesuíá a o mangaiá vorbindu-i de-

spre simpathiele lui. Ea erá totu machnita si ta-
cuta. In serile frumóse; candu lun'a plutea in-
cetu pe orisonu si stelele luceau, Zuleic'a erá in fe-
résta, cautandu peste codrii, peste munti. Nu ve-
dea departe, dar cugetele i strabateau preste
culme pana in frumos'a ei patria. I se representá
in imaginatiune dulcele trecutu, pe a carui rui-
ne plangea intunecosulu venitoriu. Crudulu seu
tata a rapitu-o din bratielē amoresului seu, câ-
ci n'a voit, ca o féta asié frumósa si avuta sê
se marite dupa unu grecu simplu. Au despartí-
tu dóue anime de olalta, cari si-aveau nutre-
mentulu un'a de la alt'a si despartíndu-se au
trebuitu sê se vestediésca.

Geliu, cu câtu conveniá mai adese cu Zu-
leic'a, cu atáta o adorá mai multu. In genunchi,
ca inaintea altariului divinu i-a oferitu amoru,
rangulu seu maretiu. Zuleic'a nu i respundea
nemic'a. Idealulu seu a aparutu pe pamentu, ca in
locu de fericire sê-i aduca chinuri si amaratiu-
ne. E ceva miraculosu in animele ómeniloru,
cari nu-su create un'a pentru alt'a si cari n'au
acela-si destinu; câ, cu câtu se apropia un'a, cu
atát'a se departa cealalta.

Intr'o séra, candu erá lun'a plina, si se ve-
dea ca intr'o dí norósa, pe langa monastirea, in
carea erá Zuleic'a, umblá o figura giuru pe lan-
ga ziduri. Dóra cauta port'a sê céra intrare?
Nu! Câ-ci scie elu, câ barbatii n'au intrare aco-
lo. Cine scie ce cauta! Umbla multu uitandu-se
la ziduri; apoi se departa si se pune pe o colina
fatia cu feréstr'a celei, in carea erá Zuleic'a, si-
scóte lir'a si incepe a intoná unu cantecu doiósu,
unu cantecu surprindiatoriu. Zuleic'a-lu aude,
se duce la ferésta si cauta in nóptea lina. Ea cu-
nósce lir'a, ea scie canteculu. De aceste cantece
numai pintre muntii Arcadiei a audítu. Cine sê
fia cantaretiulu, ce sê caute? Zuleic'a asculta cu
placere lir'a, erá unu echo din viétia-i trecuta.
Necunoscutulu cantaretiu veniá in tóta nóptea
pe colin'a de langa monastire. Canteculu erá
mai melodiosu, mai incantatoriu. Zuleic'a totu de-
un'a lu ascultá i erá totu mai cunoscutu. Si ca,
candu audiá lir'a, erá neodichnita. Odata a ve-
nitu cantaretiulu in tempu ne indatinatu. A ve-
nitu de cu diua. A atinsu córdele lirei, a caroru
sunetu durerosu a chiamatu pe Zuleic'a la fe-
réstra. Ea a cunoscutu, câ cantaretiulu e Amin-
t'a, fostulu ei amoresu. Pe care l'a adusu amo-
rulu peste tieri straine, peste munti pustii si
peste codrii selbateci, pana ce si-a aflu idealulu,
pana ce a aflu pe Zuleic'a care i-a adusu anim'a
cu ea. Zuleic'a la prim'a vedere nu scíá ce simte,
anim'a-i batea mai tare, resuflarea i stá si i se-
parea câ se 'ntórce lumea cu ea, nu credea ochilo-

ru, nu urechiloru. Sê fia Amint'a? Cum sê fi data elu de ea? cine i-a potutu spune, câ ea e in monastirea acést'a? — A venitu sê o libereze séu a venitu sê-i resplatésca pentru perfidia? Da ea n'a venitu de buna voia, pe ea a adusu-o tata-so cu puterea, si óre nu vré a se negutietori si cu anim'a ei? nu! nu! si-intinde mai incolo cugetele, mai bine voiu morí séu voiu fí a lui Amint'a. Tóte aceste cugete se tragu ca fulgerulu de iute prin capulu Zuleicei. Iubirea, ur'a, bucuri'a, temerea, poeticulu trecut si obscurulu venitoriu stau inaintea ei. Amint'a totu dícea cu lir'a. Tonulu doiosu i revocá in memoria poeticulu trecut si stêrnesce in anima-i speranti'a in unu venitoriu frumosu. Asculta de sioptirea animei, se duce la mésa si scrie pe unu pergamentu:

— Aminta! De te-a adusu amorulu, liberéza-me. Eú periclitezu ori si ce, ca sê scapu de aici. Déca voiu fi odata in bratiéle tale, nu me temu de periclu. Ti-eunoscu lir'a."

Apoi se duce la ferésta si svêrle pergamentulu pintre gratie'a ferestrei josu. Amint'a i-a respunsu cu unu cantecu plinu de sperantia, plinu de simtieminte idilice.

Intru acést'a, umbrele se totu mai negrescu, se face nópte. Resunetulu lirei vibrá de a lungulu muntelui. Cugetele Zuleicei inca sburau in dulcele trecut. Inse numai decátu si-vine in ori si se cugeta de scapare. — Nu apucà a-si face planurile si aude sgomotu prin ambitu; apoi se deschide usi'a si intra in laintru Geliu cu stariti'a. Principele ca totu deaun'a si acumu o agraiése cu vorbe dulci, pline de pasiune. Geliu si Zuleic'a remanu singuri, — Zuleic'a erá in perplesiune, câ-ci capetá visita atunci, candu nu cugetá, si candu se gatá a parasí monastirea. La intrebârile principelui respundea neinteresata séu neci nu respundea.

— Pentru ce esti trista frumósá, Zuleica? — continuà principele convorbirea — eu ti-oferescu tie totu ce-ti poftesce anim'a si tu nu me asculti.

— Anim'a mea nu poftesce nimicu principe, respunde fét'a greca cu o cautatura ratecítóre! — Ea erá confusa, de afara o chiamau suvenirile trecutului si principele i promite o alta viétia. Stá multu tempu tacuta... cugetandu... Intru acést'a sunetulu lirei leganatu de ventulu noptii strabate pana in cela, Zuleic'a la audíre a tresaritu, pe fati'a-i frumósá se ivesce o otarire decisétóre. Unu nuoru intunecosu i apare pe frunte si cautatur'a-i aspra respande fulgere. Si-pune in cumpan'a otarirei anim'a, si decide.

— Audi principe, ce doiosu canta cine-va afara — díce ea intunecosu. — Uita-te cine e!?

Geliu se apropia la feréstra si cauta in nópte lina, Zuleic'a stá la spatele lui, si-intinde man'a in brâu si scóte unu pumnalu; intr'o cliptá — lu-implanta in cóstele principelui, si ea se rapediesce pe usi'a deschisa. Geliu ca unu leu sangeratu se svêrle dupa ea si o têraesce inapoi din ambitu.

— Féta, pentru Ddiu ce voiesci!? o intrebà aspru. Ea n'a respunsu nimic'a, s'a pusu in genunchi inaintea lui, rogandu-se de iertare; dar' principele n'o asculta si voiesce a esí afara. Atunci ea cu puterea unui desperatu — lu apuca de bratiu strigandu:

— Ffi induratoriu si me asculta!...

Geliu se smêncesce din manele ei, trantindu-o fara crutiare pe pardositura. Apoi a disparutu prin ambitulu intunecosu. Zuleic'a a picatu josu, eschiamandu:

— Ah puternice principe, pardonéza-mi!...

Nu i-a respunsu nime, nu o a audítu nime. — Monastire'a erá lina, numai plansulu inadusítu si suspinele rupte a sermanei fete intrerumpeau tacerea mormentala. — Aceste fapte a Zuleicei se potu esplicá din firea launateca grecésca, din pasiunea animei tenere. Ea a ascultat de impulsuinea animei pasionate, carea a adusu-o la extremitate.

Amint'a inca dícea colo pe colina, dícea cantece, doine de sperantia. Inzadaru, câ nu-lu aude nime. Nime nu precepe tonulu lirei. In zadaru ascépta, câ Zuleic'a nu vá vení!

II.

Pe tempulu naratiunei nóstre in vecinatatea Daciei, in Panoni'a s'au intemplatú lucruri fórté fatali. Panoni'a erá locuita de slovani, bulgari, si de pastorii romaniloru. Acestea popóre de osebita natiunalitate traiau in armonia, traiau ca fratii. O legatura puternica le erá — religiunea. Toti erau de religiunea lui Christosu si se tieneau de beseric'a orientala.

Odata numai se ivesce pe verfulu Carpatiloru nordici unu poporu necunoscutu si neaudítu pana aci, si ca cumu lovesce lupulu in turma, asié a atacatu pe pacinicii locuitori ai Panoniei. — S'a imprasciatu si le-a ocupatu tíer'a frumósá. — Acestu poporu necunoscutu au fostu ungurii.

Ungurii si-tragu originea din Asi'a, si se dîcu a fí de unu soiú cu hunii, cari sub faimosulu rege Atil'a au venitu in Europ'a cu câti-va secuili inaintea lorú, si in tienutulu Dunarii au fun-

datu unu imperiu mare, care inse dupa moartea lui Atil'a éra s'a desfiintiatu.

In tempulu mai din urma ungerii locuiau intre apele Dnpru, Dnstru, Prutu si Seretu. De aici inse au fostu respinsi de Simeone regele bulgariloru, si s'au trasu spre miédia nópte in Galiti'a. — Ducele ruteniloru i-a cuprinsu cu ospitalitate si i-a indemnatu sê tréca Carpatii, câ acolo e o tiéra intinsa, bogata in ape, munti si campii. Si câ imperiulu lui Atil'a inca a fostu acolo. Asié ungerii au trecutu Carpatii sub conducerea lui Arpadu si la anulu 889 au sositu la Muncaci. De aici facandu mai multe escursiuni, in scurtu tempu au predatu tiér'a si au ocupatu cele mai frumóse tienuturi. In Daci'a centrala nu scieau nimicu de aceste evenimente. Foculu armelor n'a pututu strabate prin desele paduri a Mesesiului. — Romanii nu presentiau periclulu ce-i amenintiá.

In Daci'a érá pace si linisce. Poporulu érá liniscitu si indestulitu, traia dñle de auru, dñle serine. — Tenerulu principe érá veselu si-si petrecea cu venatu, si-petrecea in ospetie, in amoru . . . ! Nime nu cugetá la diu'a de mane, câci bucuri'a si fericirea érá universalá — si credea, câ va fi eterna. — Inse durere, in cartea sórtei pentru romani a fostu scrisu altu ceva! Provedinti'a séu ursit'a a scrisu-o asié? . . . Póte amendoue

In capital'a Daciei se ajungea ospetiu pe ospetiu. Escursiuni de venatu intre munti si alte petreceri. — Ah, de ce n'a tienutu ast'a totu asié?!

In tómi'a anului 892 in forteréti'a Geli'a érá unu ospetiu splendidu. Toti capitaniii tienuturiloru, fruntasii romaniloru erau acolo, oficirii de la óste, o multíme de poporu, ostasi si straini. Acolo erau si solii popóreloru vecine. Celebrau memori'a dñlei, candu Daci'a prin scóterea Avariloru, si-a reluptatu libertatea si independenti'a. Mare si frumósa serbatóre a fostu acést'a, candu unu poporu falnicu, unu poporu plinu de putere si viétia; candu unu poporu, a carui strabuni au domnit presté lumea antica, se pregatesce a domni presté lumea nóua; se arata, câ e demnu de faimosulu nume romanu, se arata de demni stranepoti ai vechiei Rome. — Toti se veseleau, toti si-petreceau. Intre óspeti erau romance frumóse, romance incantátóre. — Dupa obiceiulu romaniloru antichi ospetiulu l'au tienu-tu afara, sub ceriulu liberu, la póla muntiloru. Aici intr'o poiana umbrita de bradi seculari se veseleau romanii in dantiu si in hori natiionali. Cimpóia resuná pintre bradi si romanulu jucá si chiueá. Strigárilé vesele sunau departe prin munti, din stanca in stanca si pana in josu la

campia. — Hei, câ-ci atunci avea romanulu voia de a se veseli!

Tenerulu principe umblá pintre ospeti, indemnandu-i la voia buna, la dantiu. Apoi luá si elu câte o flóre de romancutia si asié de frumusielu jocá. Mai multu jocá cu fét'a capitanelui Armeniu din tienutulu Mesesiului, cu frumós'a Eufrosin'a. Si dómne bine li sê mai siedea! Amenduoi erau frumosi si teneri. Eufrosin'a de multu a audítu de frumséti'a si nobléti'a principelui si doriá ocaziunea de a-lu vedé. Si asié cu ocaziunea celebrarei amintitei dñle a venitu si ea cu tata-so, numai ca sê véda pre tenerulu principe. La prim'a vedere a semtítu ceva atragere secreta, avea placere dulce catra elu. Purtarea, vorbirea si tractarea nobila a principelui a nutritu acést'a semtíre in frumós'a Eufrosina. — Si semtírea-i s'a perfectionatu, s'a facutu amoru. Ea a aflu in principe unu idealu cunoscutu, care adese i-para in somnu, in órele singuratece. Din diu'a acést'a l'a iubitu cu infocare, l'a iubitu cu unu amoru pasionatu, si principele, — cu purtarea sa — pe nesciute atítia pasiunea animei aprinse. — Petrecerea a tienutu pana sér'a.

De cu séra principele invitá óspetii in cetate, unde-i acceptá o mésa regala. Ce numai produce Daci'a grasa, ce se póte aduce din oriente si apusu, totu érá acolo. In lucsu putea emulá cu més'a unui rege din Persi'a. — Pocalele ciocneau, vinulu spumegá in cupele de auru si argintu. Ospetii beau din ele viétia, fantasia si beau curagiu si entusiasmu. — Si ce n'au beutu inca? . . . Toiulu óspetiloru si sunetulu cim-póiei se audiá departe de cetate.

Pe drumulu de catra Mesesiu se apropiau de cetate duoi caletori. Vineau tacuti si cu pasi iuti. Se apropia de pórtá, batu si ceru intrare. Li se dá; câ-ci astadi e dí de bucuria in cetate, intrarea e libera. Totu omulu e óspe placutu. Caletorii intra in cetate, aici i imbíe cu mancarí si cu beuturi. Nu le trebue. Ei ceru intrare la principele Geliu. I conducu in odai'a, unde érá principele cu capitaniii sei. Vestmintele caletoriloru erau pulberóse si fati'a loru palita de sóre. Pe frunte le curgea sudórea. Departe au trebuitu sê vina. Candu au intratu in odaia, toti ochii s'au atíntitu la ei. Principele se scóla cu pocalulu in mana si agráiesce venitii:

— Ce faima aduceti óneni buni?

— Inaltiate Voda — incepe unulu dintre ei — mare periclu ne amenintia.

(Va urmá.)

Alesandru Onaciu.

PASTORIULU DORMINDU,

Icone din Transilvani'a.

I.

Che'i'a Turdii.

Erá in juliu 1866, candu spiritu-mi si corpu-mi obositu de ocupatiunea monotóna, mi-cer-cá óre-si care distractiune, si ce mi-ar fi potutu castigá asié ceva mai bine, decátu o caletoria, ce o si intreprinsei sub pretestu de a cercetá pre tatalu meu, carele chiaru petrecea de vr'o câtuva tempu la unchiulu meu la Turd'a.

Putíne dñle dupa ce ajunsei la tatalu meu, vení si betranulu meu mosiu, care bucurandu-se a-si vedé si pre nepotulu seu, me luà cu sine la Petridulu-de-susu, unde fungéza de multi ani ca parocu.

Sosindu acolo intr'o vineri, si sciindu câ ce pamentu santu e tñnutulu acest'a pentru fia-scecare romanu, me si determinai, ca domineca dupa dejunu sê facu o excursiune pe muntele, sub care zacea si satulu de mai susu. — Se intielege, câ pentru de a poté face acést'a, ca unulu ce eram strainu in aceste locuri, aveam lipsa de unu calauzu, pe care avui norocirea a-lu si aflá in persón'a cantorului de a colo, care avú bunatatea a primí acést'a sarcina.

Deci in 8 juliu dupa dejunu, favoriti de unu tempu fórte placutu, plecaramu spre Che'i'a Turdii. Urmandu svatulu acompanionului meu, luaramu o directiune nordu-ostica, si lasandu in drépt'a satuletiulu ce zace la picíórele muntiloru, ca cuibulu vulturului in fundulu crepaturiloru stanceloru, — incepuramu a suí dealulu din fati'a nóstra. — Intre deosebite discursuri suiramu incetu incetu dealulu, care din ce in ce devení o dumbrava totu mai frumósa. O cararutia, care nu se pare a fi pré frecfentata, ne conduse la unu locu care erá o terasa bogata de iérba verde de pascutu, care cu câtu ne apropiamu mai tare de ea cu atátu ni mariá mai tare orisontulu pana acum fórte tiermuritu.

Se pareá câ nu suimu unu munte, ci amu ajunsu in o poiana verde intinsa, unde audiamu, venindu din óre-si care departare tonulu melancolicu alu unui fluieru pastorescu, acompaniatu din candu in candu de latratulu canelui vegiatoriu si desunetulu clopoteloru oiloru. Si in adeveru audiulu nostru nu ne-a insielatu, câ-ci unu pastoriu teneru in deplina indestulare, si departatu de ori ce sgomote lumesci, incungiuratu de turm'a de oi, siedea la umbr'a mica a unei tufe si cantá din fluieru. Voiamu a ne abate la elu, inse nu erá posibilu, câ-ci canele nu voiá a ne dá audiintia, pana candu domnulu seu cu maciuc'a nu-i facú semnulu sê incete, care delocu asedian-

du-se la picíórele lui, urmariá cu unu ochiu de neincredere tóte gesticulatiunile nóstre. Pana candu acompanionulu si conducatoriulu meu schimbà câte-va vórbe cu pastoriulu, care nu-i erá neconoscutu, eu me paream transpusu in nesce regiuni idilice ca si cari numai Virgilu si Gesneru a mai vediutu, din cari de odata me scóse prosaiculu „sê mergemu“ alu ortacului meu.

Primindu de la amicabilulu pastoriu câte-va indrumári folosítóre, plecaramu inainte pe poiana, carea se prefacú in unu plaiu estinsu de a lungulu muntiloru, ce se finea abié in pisculu muntelui invecinatu. Ajunseramu in fine la nesce arbori, cari cu desimea loru, ca nesce muri de muschi verdi impedecau vederea, unde intrandu, o suvenire trista cuprinse pepturile nóstre, câ-ci spatiulu incungiuratu de arbórii seculari erá o gradina, unde candu-va nesce muritori departe si isolati de lume au traitu o viétia patriarcala. — In acést'a gradina aflaramu remasítele unei capele, ce constáu din nesce petrii late asiediate cu óre-si care simetria un'a langa alt'a, demarcandu inca periferi'a ce o a avutu capel'a, a carei coperisiu acum este ceriulu azuru, si carea de candu n'a mai fostu cercetata de credintiosii cari aici se adunau a da lauda si a se rugá lui Ddieu, pare a fi inmormentata in unu mormentu inpodobitu cu iérba si muschi.

Nu de parte de acést'a capela, aflaramu mai multe morminte, cari afara de coliniórele ce formau dinsele, nu aveau neci o piétra ori altu ceva, ce ni-ar fi potutudá vre o deslucire de acele fiintie ce aici sub aceste morminte si-dormiau in linisce somnulu eternu. Numai la dóue din aceste morminte aflaramu nesce remasítie de cruci, din alu caroru epitafu inse nu poturamu descifrá altu ceva nimicu, decátu numerii a doi ani, adeca pe una a. 1734 éra pe cealalta 1846. Rogandu pe calauzulu meu sê-mi dé ceva deslucire mai de aprópe despre aceste relieffi pie, mi-inpartasí cam urmatórele : Gradin'a acést'a a fostu odata locuinti'a a nesce calugari, cari avendu-si aici monastirea loru, traiau in fric'a lui Ddieu, in rugatiune, pace si in dragoste, primindu cu bratie deschise pe toti, cari veniau la dinsii sê le céra ajutoriu, dandu adapostu caletoriloru reticiti, locuitoriloru de prin giuru inoptati in aceste regiuni, si cuprinsi de geruri de érna si orcane cari prin aceste locuri nu sunt rare. Nutrementulu si-lu procurau de prin satele invecinate cari se estindu sub pólele muntelui.

Câti fugiti, câti nenorociti, câte anime struncinate nu voru fi aflu a aici unu asilu, cu-

vinte de condolintia si balsamu vindecatoriu de ranele infipte de ticalosi'a omenesca? Toti acei frati ai omenimei cari au traitu aici o viétia atâtu de lina si plina de fapte umane, zacu acum aici in sinulu rece si negru alu pamentului, uitati de omenime. Fia-le ticrana usióra! Aruncandu inca o privire peste mutele mormente si cerendu-le iertare, pentru câ le-amu conturbatu eternulu lor somnu, merserâmu mai de parte prin ierb'a verde si muschiula care ca unu covoru mare se estindea a supra acelui locu píu, si nu lasá ca sunetulu pasiloru sê conturbe liniscea mormentalá, aratandu câ neci natur'a nu voiesce, ca acést'a linisce sê fia conturbata de tropotu omenescu.

Inca cufundati in meditatiuni si discursu despre acele ruine si relicfii ale tempiloru trecutii, suindu câte-va stance ajunseramu a supra unei, pe care se putea observá patru gauze naturale, despre cari traditiunea de prin giuru dîce, câ sunt urmele calului lui Alesandru celu mare, care respinsu de inimizii s'a retrasu prin muntii acesti'a si de pre stanc'a aceea sarindu cu calulu in prapastia, a scapatu.

Inca o stanca mai suiramu, si ne aflaramu pe puntulu celu mai inaltu alu muntelui.

Acum dar cum voiu descrie efeptulu, ce mi-casiuná acelu spectaculu, acea panorama carea mi-se infatiosia inantea ochiloru, candu si acum unu floru rece mi-scutura totu trupulu, aducandu-mi a minte de prapasti'a imensa, a supra careia eram atunci, incâtu ca sê nu fíu silitu a sarí si eu ca Alesandru celu mare in prapastia, trebui sê mc lasu josu pre stanca. Numai atunci ti-vei poté inchipuí, bela cetitóre, aceea, ce simtiamu in momentulu acela, déca singura ai umblatu vre odata in regiuni asié inalte. Me simtiu cu multu mai slabu, decâtu sê potu acuma in momentele de fatia spune in ordine si detaiatu ceea ce vedeau ochii mei. Dâ-mi te rogu voi'a pana me reculegu putînu sê lasu sê vorbésca renumitulu Rousseau in loculu meu: „In fine descoperii in curatieni'a aerului in care me aflam, adeverat'a cauza a schimbârii ce se intemplase in anim'a mea, si a rentórcerei acelei paci interne, pe care o perdusem de multu. Intru adeveru acést'a este o impresiune universalá, carea toti ómenii o simtu, de si nu toti o observa, câ pe munti inalti, unde aerulu e curatu si subtîre, omulu respira mai cu usiurintia si simte elasticitate mai multa in corpu, si mai multa vioiciune in spiritu; simtiementulu placeriloru acolo nu e atâtu de devoltatu, pasiunile sunt mai moderate. Ideile primescu unu ce maiestaticu si sublimu, corespunzatoriu obiectelorú maretie ce zacu inaintea

ochiloru, in care nu se afla nimicu ardiectoriu si sensualisticu, — se pare ca si candu radicandu-ne peste locuinti'a muritoriloru amu lasá inapoi tóte simtiementele triviale si pamentesci, ca si candu sufletulu, apropiandu-ne mai tare de acele regiuni eterice neatinse de suspinele si vaietele suferindîloru, ar primí unu ce mai amesuratu divinitatii lui. Omulu se simte dispusu bine, fara tristétia, pacnicu, multiamitu cu esistinti'a si meditatiunea; ori si ce pasiune infocata se stempera si-perde agerimea, care o face dorerósa, relasandu nimicu alt'a mai multu decâtu o iritatiune usióra si lina; si astfelu o clima fericita efeptuesce, ca pasiunile se servésca spre fericire omului, cari in altu locu i devinu torturatóre. Eu nu potu crede câ vre-o turburare mare de anima, séu ore-si care stare morbósa ce ar devení de la stomacu, dupa o petrecere mai indelungata in astfelu de regiuni, s'ar mai poté tiené sê nu fia infranta de puterea supranaturala a aerului din aceste regiuni, si me miru câ nu se infintieza bâi de aeru de munte, cari ar fi unu midilocu siguru contra suferintiiloru trupesci si sufletesci.“ Astfelu Rousseau in „No'a Eloasa.“

Qui non palazzi, non teatro o loggia;
M'an lor vice un abete, un faggio, un pino
Tra l'erba verde e 'l bel monte vicino
Levan di terra al ciel nostr' intelletto.

(Nu palatiuri, teatre si portice, ci stejari, fagi si pini, érb'a verde si muntii vecini, radica spiritulu dela pamentu la ceriu).

Cam estu modu simtia si anim'a mea, candu mi-rateciau ochii de pre verfulu stancei pre carea siedeam, prin abisulu imensu ce se estindea in antea lorú. Inchipuesce-ti scumpa cetitóre, câ me aflam pe unu parete de munte, care odata óre-candu a fostu inpreunatu cu vis-a-visulu lui, inse o revolutiune cine scie de câti seculi a pamentului i-a despartítu pentru totu-deun'a unulu de altulu. Multímea stanceloru ce atêrnau de ambii pareti, pareau ca nesce bratie a duoi frati, cari dupa o despartíre atâtu de indelungata, le intindu unulu altuia, dorindu sê se mai póta inbratísia; dar in zedaru, in zedaru, — sunt condamnati a remané despartíti in eternu, si nu le-au remasu nimicu alta, decâtu prin eterulu ce-i incungiura si prin nuorii sburatori sê-si trimita unulu altuia suspine si lacrimióre. Dar n'au remasu cu atâta câ-ci viscolii tempului cari nu lasa nimicu sê nu mistué si nimicésca de pe acestu pamentu, orcanele, tempestátile si fulgerile despicatoré pe fruntea lorú a gravatu rane adanci si cretie de betranetic. Aceste rane si cre-

tie inse candu sórele le saruta cu blande sale radie, scstramuta totu in atâte decoratiuni si frumseti, câ-ci aici vedi cum unele se intrecu altele se jóca cu cretiele betranesci, inbracandu-le astfelu intr'o lumina magica asemenea coloriloru curcubelului, pana ce unu nuoru jalusu de splendórea loru, le intuneca pe câte-va mominte, ca apoi cu atátu sê apara mai frumóse. Sunt siguru, câ déca unu Rembrand van Rhyn Olandesulu s'ar fí aflatu vre odata in aceste regiuni, inca nu ar fi trecut cu vederea acestu tablou minunatu. Aruncaí inca o privire in acelu abisu teribilu, spre a mi-o indreptá apoi catra bolt'a azura a ceriului si catra panoram'a maiestósa ce mi-se presentá de pe punctulu pe care me aflam.

Din tóte partíle tiermurea muntii si dealurile invecinate orizontulu. In distantie diferite la pólele muntelui, zaceau satele de prin pregiuru, cari acum mi-se pareau fórté aprópe. Unu riuletíu, care asemenea unui firu de argintu sierpuiá de alungulu sateloru si campieloru, disparendu in abisulu, a supra carui stam, — contribuiá multu la completarea acestui tablou.

Inainte de a me despartí de tóte aceste frumseti, mi-adusei a minte de acea femeia romana care cu unu curagiu raru si impunetoriu implantá tricolorulu Moldovei pe pisculu muntelui calugarului in Elveti'a, patri'a libertátii si independintii. Cugetamu adeca la nobil'a Dora d' Istria alias Elena Ghic'a, si-mi puneam intrebaréa, câ ce simtieminte au entusiasmata pieptulu ei romanu candu se aflá in regiuni asié inalte; de siguru simtieminte sublime, ca cele ale unui triumfatoriu!

Facandu acést'a reflexiune repede, ne departaramu de la acelu punctu, coborindu de pe stanca, pe stanca pana in urma dupa multe necasuri si pericle de a lunecá in totu momentulu, servindu-ne de radechini si erburi ca de midilóce de radiematu, ajunseramu in vale unde acum poteamu stá cu corpulu dreptu si cu piciórele pe pamentu siguru. Osteniti de greutátile scoboritului, pausaramu putínu pe unu bolovanu mare, ca sê potemu continuá mai cu usioratate drumulu ce-lu mai aveamu de facutu.

Preocupatu inca de ideile si impresiunile ce le avusesemu in verfulu stanceloru, aruncaí inca odata ochii spre a aflá punctulu pe care am fostu statu, si dupa o scurta orientare aflandu-lu, incepuí a tremura si nu-mi credeam ochiloru, câ-ci numai acum observai periclulu peste care am trecut. Profund'a tacere a naturei, intrerupta singuru numai de linulu riuletíu si de croncánitur'a unui corbu ce sburá a supra nóstra, ne impunea atátu, incátu nu cutezamu a díce unulu

cuventu, ca nu cumva sgomotulu vorbeloru nóstre se despice vre o stanca. Dar neci nu erá de lipsa a vorbí, câ-ci natur'a conversá din tóte unghiuletiele cu noi. Ne aflamu in unu templu a carui paretí erau stancelé ér' coperisiulu i erá bolt'a ceriului, in fundulu caruia dóue pesteri patréza in aduncimea loru unu echo patratu. Strigandu numele pie alui Traianu, Stefanu si Mihaiu, acelu echo patratu cu o vóce intrerupta de suspine, reproducea numele acestoru nemuritori, asemenea unei mame iubitóre carea aducandu-si aminte de fífi avuti, intre lacrimi de dorere pronuntia numele loru.

Spunendu-mi conducatoarele meu, câ ambe pesterile sémena una cu alt'a, ne suirámu la cea din stang'a. Intrat'a la ambele erá providiuta cu unu muru duplu in care in linia diagonala se aflau dóue usi, formandu astfelu spatiulu dintre ambii muri intr'unu semiporticu. Intrandu deci prin acestu semiporticu ajunseramu intr'unu spatiu, largu mai cátu unu salonu mai de rendu. Temperatur'a ce domniá aici erá sub nula, din care cauza fui sílitu a-mi aruncá sialulu ce lu-aveamu la mine peste umeri.

La lumin'a ce intrá numai peusi'a intrarii, nu poturamu distinge nimicu mai multu, decátu o multíme de nume parte scrise, parte scobite pe lespedile de piétra a ambiloru paretí, si o multíme de pene de gansca ce erau respandite pe jos, pe cari biétá gansca scíu câ nu le-a lasatu de voia buna in aceste locuri.

Indemnati de antecesorii nostri si urmandu-le esemplulu, ne scriseram si noi numele sub celelalte cu o cerusa, ce din norocire o aveam la mine. Dupa aceea aprindíndu amiculu meu fac'l'a de rasina, carea o luase de la mosiulu meu, inaintaramu cu simtiementulu câ suntemu acompaniati de umbrele acelora, a caroru nume le cetiseramu pe paretí, spre fundulu pesterii, care dupa parerea mea e sapata de mani omenesci, parte pentru metale nobile, parte ca in tempuri nefericite se o folosésca de refugiu. — Abié poturamu strábate ca la o suta dóue de pasi in sinulu pesterii si fuseramu síliti a rentórcé, câ-ci ca sê intrámu mai in l'untru, trebuiá sê ne tragemu in cóte si genunchi prin stremtur'a ce despartíá spatiulu largu de langa intrata de cealalta parte, apoi fara ast'a multímea lilieciloru scormoniti de flacara faelei sborandu cu gamedíle in tóte laturile ne stinsera si fac'l'a si asié totu rezemandu-ne cu manile de paretí si mai alunecandu din cóce in colo ajunseramu abié afara la lumin'a dílei, de unde in urma ne luaramu drumulu catra casa, ducandu cu mine suvenirí placute.

Ieronimu G. Baritiu.

Conversare cu cetitórele.

— Post'a 19 martiu 1868 —

(Cauze mici — urmări mari, — unu buchetu de viorele, — femeia si primavér'a, — dóue sorori dulci, — ce femei iubescu eu, — angeri si demoni, — fric'a de demoni, — ce o virtutea femeiesca, — predice, — postulu mare, — concerturi, — fericiri scumpe si ieftine, — primavér'a la sate.)

De multe ori poturamu observá in víctia, cá unele obicpte si incidinte, la parere neinsemnate, produsera straformári cátu de mari. Sub astfelu de impresiune sum si eu in momentul presente. Pe mész'a mea zace unu micu buchetu de — viorele. Me uitu cu bucuria, me uitu cu placere la aceste floricele fragede, si in sinu-mi se nascu idei frumóse, idei incantátóre. Me uitu cu fericire la acestu buchetu micu, nu dóra pentru cá acel'a e donulu cutarei fíntie placute, ci cá aceste flori modeste mi-anuntia sosirea primaveréi.

Iubiti dvóstre primavér'a? Cum sê nu. Femei'a si primavér'a sémena atátu de multu un'a cu alta. Ambele sunt menite a stérni simtíri placute, a indulci víeti'a a desvóltá ide'a frumosului, — ambele ni vorbescu la anima, — ambele sunt tenere, fragede si incantátóre. Femei'a si primaver'a sunt sorori dulci.

Pentru aceea eu iubescu primavér'a, intocmai pre femeia, inse numai pre femeia care stá la innáltínea misiúnci sale. Fórté frumosu a dís'o nefericit'a Mari'a Antoinette, cá : „Tóte femeile, cari se amesteca in afaceri si treburi, cari sunt incontrarictate cu misiúnea si vocatiunea lor, in scurtu tempu de siguru devinu intrigante si cochete.“ Femeile cari trecura marginele defípte lor de catra Creatoriu, cari calcara in picíóre legea naturei eterno, femeile cochete neci candu nu potu cucerí anim'a unui barbatu seriosu. Ele sémena cu florile ce pierdura profumul fragedímei, — sémena cu plantele batute de ventulu rece alu tómnai. Femei'a modesta e unu angeru pamentescu, — femeia cocheta unu demonu periculosu.

Ferice de femeile acele cari si-implinescu cu scumpetate misiúnea lor, — si de trei ori ferice de acei barbati, cari din bunavointi'a sortii au asemenea socii, cá-ci víeti'a lor e unu raiu cerescu. Inse vaiu de femeile acele, cari nu considera genulu lor, — ele sunt demonulu barbatului, blastemulu societáti umane.

Se póte, cá dóra fric'a de acesti demoni e caus'a putínelor casatorí, ce se intempla in tempulu de acuma. Cu dorere suntemu siliti a vedé, cá in cele mai multe familii domnesce o datina periculósa si ruinatóre. Multe femei adoca desvóltá unu luesu atátu de splendidu si fara calcule sanetóse, incátu acel'a instrainéza pe ori ce teneru mai seriosu, si cu venitu mai modestu, de a se inrolá sub flamur'a lui Hymen.

Nu luesulu, ci modesti'a si bunatatea animei sunt midilócele prin cari femeia póte só-si castige adoratori. Au nu ne incanta mai multa filomel'a modesta cu vócea sa, decátu paunulu falsu cu penel sale?!

Virtute femeiesca! Ce idea santa! Acest'a e scutul tuturor neplacelor familiare, — si scutul acest'a e in posesiunea femeilor. Ce este virtutea femeiesca? Renumit'a Charlotte Fée a respunsu la intrebarea acésta asié : „Curiosu, cá tóte cáte se numescu virtuti femeiesci, nu sunt alte decátu detorintie femeiesci, de esemplu iubirea pruncilor, fidelitatea nemaculata catra barbatu, si amicít'a fara egoismu.“

Pré bine! In locu de virtute femeiesca, sê dîca tóte femeile : „Detorintia femeiesca!“ si atunce societate

tea omenéscá va inflori cá-ci in sinulu ei se va desvóltá fericirea.

Dar numai acuma observu cá statui pré multu la obieptulu acest'a, si v'am tienutu o pré lunga predica morala. Scusati-me, stimabile cetitóre, cá-ci acuma suntemu in postulu mare, candu toti ómenii trebuie sê asculte cáte o predica.

Da, suntemu in postulu mare. Acest'a e tempulu acel'a, candu publiculu din orasiel mai mari n'are alta petrecere, decátu sê asculte predice si se asiste la — concerte

Postulu mare e saisonulu tuturor geníloru mari si mici, cunoscuti si necunoscuti, din lumea mare. Nu poti esí macaru intr'o demanétia pe strada, ca sê nu cétésce pe pareti placate nóue, cari anuntia concertulu cutarui si cutarui artistu. Unulu ni canta cu violina, altulu cu pianu, alu treile cu violoncelu si asié mai departe pana'n infinitu.

Dvóstre, cari locuiti la sate si in orasie mai mici póte, cá ni invidiati aceste „fericiri scumpe.“ Eu inse la rindulu meu vinu a vi spune, cá aceste „fericiri“ sunt pré „scumpe,“ — si pentru aceea dóra, neci nu sunt „fericiri.“ Nu!

Dvóstre aveti „fericiri“ mai ieftine, inse totusi mai „scumpe“ decátu ale nóstre; „fericirilo“ dvóstre sunt naturale, ér ale nóstre maestrite.

Oh, cátu e de frumosu a petrece primavér'a la sate. Aerulu dulce, curatu, primaverosu ti inteneresce seninulu fetiei. Natur'a renviata ti-descépta in pieptu simtiulu vioiciunii. Paserile cantátóre te incanta mai multu decátu concertistii cei mai renumiti. In intrég'a ta fíntia simti ceva sublimu, — par' cá te-ai innaltiatu din lumea pecatósá in sferé mai innalte. Si tóte aceste pentru ce? Pentru cá scii, cá petreci in sinulu naturei, unde nimic'a nu e falsu.

Vialulu Béranger locuíá in orasiu mare, la Parisu, totusi a preferitu natur'a si a cantatu :

Cherchons, loin du bruit de la ville,
Pour le bonheur un sûr asile.
Viens aux champs fouler la verdure,
Donne le bras à ton amant ;
Rapprochons-nous de la nature
Pour nous aimer plus tendrement. *)

Josifu Vulcomu.

Pastoriulu dormindu.

(Cu ilustratiune pe pag. 101)

Sórele suride voiosu, ceriulu e seninu, intrég'a regiune a imbracatu vestmentulu vioiciunii. Pe campulu verde pascu mielusiei. Pastoriulu adormise, dar nevést'a-i petulanta lu-descépta, langa dins'a stâ unu copilu dragalasiu, si se uita cu uimire la tata-seu. Tóte aceste ni infatísíéza o scena idilica vioia. Acest'a icóna s'a facutu dupa tabloulu lui Filipu Louterburg si ni revóca in memoria romanticele locuri din Elsas, a carui fíu e si insu-si pictorulu.

*) Sê cercámu, departe de sgomotulu orasiului, unu asilu siguru pentru fericire! Vina sê ne preablámu pe campulu verde, dá bratiulu teu amantetului teu. Sê ne apropiámu do natura, ca sê ne iubimu mai fragedu!

C E E N O U ?

* * (Invitare). Onoratulu publicu romanu cu acest'a e invitatulu la parastasulu, care pentru repositulu Georgiu Pop'a, fostulu comite supremu alu Aradului, membru fundatoriu si vice presiedinte alu asociatiunei natiunali romane aradane, se va tiené in beserie'a catedrala greco-orientala din Aradu, Sambata, in 16/28. martiu a. e. la 10 óre nainte de media-di. Aradu 15. martiu 1868. Directiunea asociatiunei natiunali aradane pentru cultur'a poporului romanu. Mirone Romanu, Director. secund, Georgiu Dringou, notariu substitutu.

* * (Unu favoru nouu pentru Romani'a din partea Franciei.) Dlu ministru I. Bratianu cu ocasiunea aflárei dsale cu câte-va lune mai nainte in Franci'a intre altele a fostu norocosu a esoperá la guvernul francesu, cá i-s'a acordatu Romaniei dreptulu esceptiunale de a avé doi bursiari in scol'a normala superiura a Franciei, in care pan' acum n'a fostu admisu nici unu strainu. S'au si transmisu in numit'a scóla doi stipendisti de ai Statului : dd. Climescu si Vergolici. Dlu V. Duruy ministru de instructiune publica in Franci'a, in una adresa cátra ministru de instructiune p. din Romani'a vorbesce forte imbucuratoriu despre progresulu, ce facu acesti doi juni romani cari precum se esprime d. ministru de instr. alu Franciei „si tienú forte bine locul intre elevii nostri s'la întórcerea in tier'a lor voru face onóre Franciei si scólei normale.“

* * (D. Simeonu Mangiuc'a.) jude alu cercului de Sasc'a, in comit. Carasiului, cunoscutulu nostru filologu, au facutu in 12 l. c. censur'a de advocatu.

* * (Necrologu) Stefanu Bode, asessoru la tribunalulu comitatense din Oradea mare, a repausatu in 7 l. c. dupa unu lungu morbu de plumáni. Immorméntarea i se întimplá in 8. l. c. d. a. pe langa asistarea unui frumosu publicu. Deplangemu pre unu fostu conscolariu ale nostru rapitu fara de tempu de la sinulu natiunei nóstre, alu carei fiu credintiosu fu, orandu-i : Sê-i fia tierin'a usióra!

* * (In dílele aceste) avemu placere a vedé in mediloculu nostru doi fii ai nemoritoriului poetu C. Stamat, din Besar'bi'a. D. Mihaiu si sor'a dsale dsior'a Ilén'a, dupa ce au petrecutu cate-va septemani la Cernauti in Bucovin'a, venira si la Vien'a. Precum observámu poporulu romanu din Besarabi'a déca nu i se dau drepturi natiunale, celu putienu nu i se iéu cele naturale pe cari noi in Ungari'a si Transilvani'a numai cu lupte crunte ni le sustínemu — abié la vetrele nóstre. Betranulu nostru poetu natiunali traiesce in deplina sanetate -- insemnámu acést'a spre orientarea cetitoriloru nostri fiindu cá i-am fostu facutu unu necrologu ca si alte foi — si nutresce neincetatu speranti'a cá va vedé insu invierea romanismului si va ajunge a ni-o cantá. Sê deo bunulu Ddieu!

(„Alb.“)

* * (Suplenirea prin alegere a scaunului metrop. de Alb'a-Jul'i'a.) Credemu cá va interesá nu numai pre credinciosii beserieei gr. cat ai provinciei metropolitane de Alb'a-Jul'i'a, ci pre toti romanii, a sci, cá consiliulu ministerialu a facutu representatiune la Majestate pentru suplenirea scaunului vacantu, si precum suntemu informati, chiaru intru întielesulu memorandului deputatorulu romanu. Aseptandu informatiuni mai detaiate, dorimu ca numirea comisariului si fipsarea dílei de alegere sê urmeze neintardiatu.

(„Feder.“)

* * (Adunarea societátií Transilvani'a.) Corespundentele nostru de la Bucuresci ni scrie urmatórele : „Sê-

ti scriu câte-va orduri despre adunarea societátií, „Transilvani'a.“ Siedinti'a prima se tienú la 2 fauru s. v. sér'a. Unu publicu numerosu si alesu asistá la acést'a siedinti'a. Dlu presiedinte A. Papfu Ilarianu intrá in sala la 7¼ si fu primitu de adunare intre aplause. Dsa deschise siedinti'a prin o daro de séma despre starea societátií, despre fondulu si cheltuecele ce au trebuitu a se întimpiná. Aretá, cá de si membrii s'au facutu mai putini in trimestrululu din urma totusi fondulu societátií s'a inmultitu intr'o proportiune multu mai insemnata, asié încátu a trecutulu multu peste aseptárele nóstre de la începutu. Si terminá prin nescue cuvinte insufletitóre si pline de entusiasmu. Dupa acést'a adunarea începú lucrárele sale ce erau la ordinea dílei, precum prochianarea membriloru noi, nescari modificári séu mai bine interpotrári in statute, alegerea unei comisii din sinulu adunarei pentru verificarea socóteloru si altele. Siedinti'a se redicá la 9 óre, siedinti'a a dóu'a se tienú sambeta la 3 fauru sér'a la 7 óre, inaintea unui publicu forte alesu. Indata dupa deschidere dlu Hajdeu tienú unu discursu forte acomodatu cu natur'a si scopulu societátií. Elocinti'a si cu destingere eruditiunea ce caracteriséza tóte opurile dlui Hajdeu au fostu salutate in acestu discursu de catra ascultatori prin cele mai vii aplause. Dlu Hajdeu a tratatu despre cáile si modulu cum s'a conservatu natiunalitatea romana in diverse provincie romane. Dupa acestu discursu insemnatu, adunarea procese la lucrárele sale si la 9½ óre siedinti'a se redicá, anuntiandu-se adunarea viitóre peste 3 luni.“

* * (Necrologu.) Petru Papp Dályai, canonicu onor. si parocu in Poceiu, comitatulu Bihariei, a repausatu la 10 martiu in alu 74-le anu alu vietii sale. Fia-i tierin'a usióra!

* * (Dn'a Dora d' Istria), nascuta princesa Ghica din Romani'a care prin opurile sale si-a castigatu renume universalu, si care pentru meritele sale pre campulu literaturei deveni membrulu societátií geografice din Parisu, e numita acum si membru alu ateneului din Veneti'a.

Literatura si arte.

* * (Albumulu Inaltímei Sale Domnitoriului Carolu I.) Pesagie frumoase si costumo gratiöse. Din ordinulu J. S. Domnitoriului vomuincepe a publicá in Chromolitografia (litografia colorata) tablouri in caete (fasciure). — Abonamentulu 10 lei nuoi si solvitu inainte pentru fiacare caetu, pretiulu atátu de micu pentru a sê respandu in tote clasele. Caetulu I. va cuprinde : Costume femceei de la Argesiu 2. Portretulu lui Stefanu IV. (celu Mare dupa unu vechiu tablou alu St. Metropelié din Jasi.) 3 Monastirea Titman'a. Caerulu II. inlucrare : 1. Intrarea I. S. Domnitoriului in portulu de la Galati. 2. Costume de la Brai'a. 3. Romani'a la Maroa-Negra. Caetele viitóre voru cuprinde : Monastirile, orasielle, precum si costumele cele mai frumoase din tiera. Abonaminte se primescu la tóte librarielle si la tipografi'a lui Ionu Weiss. Stabilimentulu artisticu alu I. S. Domnitoriului pentru respandirea artei sub directiunea C. Szathmari. („Rom.“)

* * (La Jasi) a aparutu unu nou diariu politicu sub titulu de „24 Ianuarie.“ Noulu diariu profeséza principiile Trompotei Carpatiloru, „Redatori de dreptu sunt toti abonantii.“

* * (Contra scólei Barnutiú) e titulu unei brosiure

ce a aparut la Jasi. Autoriul brosierei e dlu Titu Maiorescu.

* * * (*Drama noua*) Celebrul nostru poetu dlu Dimitriu Bolintinanu a scos la lumina e drama noua intitulata : „Mórtea lui Mihail Vitezulu.“

Din strainetate.

× (*O gluma nimerita.*) Nu de multu, se presentã inaintea betrandui Rossini unu teneru compunetoriu de musica, care posede unu talentu fôrte frumosu, si lu rogã, sã binevoiesca a-i ascultã compositiunea. Betranulu erã fôrte bine dispusu, si nu refusã cererea tenerului talentatu, care punendu-se la pianoforte, incepũ a bate cu atãt'a focu si entusiasmu, încãtu si betranulu ascultatoriu a asudatu uitandu-se la dinsulu. Cãndu si-a finitu pies'a, intrebã cu o curiositate mare pe celebrulu magistru a musiceii, cã cum i-a placutu, si ce opiniune are despre talentulu lui? Asiu dorĩ inainte de tãte sã sciu — respunse betranulu cu unu surisu sarcasticu — cã ce piesa ai jecatu? „Mersulu funebrelu“ ce l'am compusu la mórtea lui Mayerbeer, respunse tenerulu artistu intr'unu tonu fôrte modestu. „Atunci erã mai bine Domnulu meu dãca moriai dta, si mersulu aceia funebrelu lu compunca Mayerbeer. Artistulu teneru se indepartã fôrte intristatu si nemultiimitu.

× (*Din München*) se scrie, cã s'ar fi aflatu epistol'a contelui Chorinszky, carele a scrisu catra domnisor'a Ebergényi urmatãrele orduri: „Nu te retienẽ de la planu-ti prefriptu, ca eu atãt'a mai tempuriu, sã ne potemu casatori.“ De ar fi adeverata faim'a acẽst'a, atunci n'ar suferi neci o indoielã delictulu contelui.

× (*Ollivier*) ronumitulu oratore francesu, atacã fara de neci o crutiare in siodint'ã casei reprezentãtiloru pe guvernamentalistulu Granier de Cassagnac. Acost'a lu provocã la duclu, dar Ollivier i respinse provocarea; atunci Cassagnac i dede de scire, cã lu va atacã ori unde pe strada, dãca se va intalni cu dinsulu. Ollivier se provẽdiũ cu unu revolveru, ca sã fia ascuaratu in casu de atacu. In dõilele trecute convenira ambele notabilitãti in anticamer'a corpului legelativu, cu care ocaziune numai decãtu se si pregatĩ Cassagnac pentru atacu; dar cãtu i fa de maro suprinderea, cãndu lu intimpinã Ollivier cu revolverulu incordatu si cu cuvintele aceste: „Te puscu.“ Cassagnac a ingalbenitu si a fugitu din sala, era cei de fatia s'a inspaimentatu. „Nu vo temeti Domniloru! — dõise Ollivier, — cã am uitatu sã lu umplu.“ Paritato mare

× (*Casiu giganticu.*) In dõilele mai de aprõpe adusera in Liverpool unu casiu fôrte mare din Canada. Sã dõice, cã s'a facutu din laptele mulsu de la 7000 de vaci. Are unu diametru de 6 urme, si 10 policari, inaltime de 3 urme sãu diametrate de stangenu, periferi'a de 22 urme, si pondulu trage 6 magi si 28 de punti. Proprietariulu lu arãta pentru 6 pence. Dupa espusetiune lu va cumperã unu proprietariu din Liverpool pe sãm'a seraciloru; altulu a promis u cumperã pane, er'alu treile bere. Asiẽ vorbescu, cã se voru saturã vro 8000 de seraci din aceste oferte.

× (*Peabody*) renunitulu cive americanu, care a contribuitu multe miliõno pentru scopuri filantropice in patri'a sa, cercotã pe S. Sa pontificele romanu in Roma, S. Sa lu imbiã sã siãda, ce se intempla fôrte a rare-ori; ba inea l'a mai onoratu si cu portretulu S. Sale, subscrind u cu man'a sa propria o citatiune din s.

scriptura. Peabody multiamind u S. Sale pentru atãt'a gratia si bineprimire, se indepartã, si ajungandu in ospetari'a, unde si-avea cartirulu seu, delocu donã spitalului San Spirito 1000 franci.

× (*Ludovicu I. regele Bavariei*) inainte de ce ar fi calotoritu tõmn'a trecuta in Nizza, a cercetatu pe celebr'a teatralista Sofi'a Schröder, cu carea stã in relatiune amicabile. Cãndu s'a despartitu de blata, i disc celebr'a teatralista urmatãrele cuvinte: „E fôrte verosimilu Serenisime, cã acum te vedu mai pe urma!“ — „Cugeti dõra Madame Sofi — respunse regele — cã voiu mori?“ „Nu, Dta Serenisime, ei eu trebue sã moru inainte, ca sã te potu intimpinã acolo susu. Si in adeveru asiẽ s'a si intemplatu. Sofi'a Schröder a moritu cu vr'o cãte-va dõile inaintea regelui, fara ca sã fi fostu morbõsa.

× (*Politica țigãnescã.*) Peste puãinu tempu sã voru inprasciã acesti õspeti negrii in tãta lumea. Asiẽ descãlecara acum nu de multu trei cocii de țigani in Franci'a, in marginea orasiului Montpellier, si sã apucara delocu de maistri'a loru de a cãrpi vasele de feru, zinu si de arama. Țigãni sunt fôrte astuti si inventivosi. S'a intemplatu, cã chiaru pe tempulu aceia, cãndu descãlecara acesti õspeti admirati in marginea susu numitului orasiu, a nascuta o țigana unu pruncu. Si țigãni astuti n'au concesu preotului sã boteze nou-nãscutul, pana n'a depusu 80 de franci. Mergandu dupa aceste in Avignon, si sperandu si aci vro 80 de franci, anuuciarã nascerea unui purdeu nou; era in biserica sã dechiarara inaintea preotului, cã dinsii ar scĩ sã aurẽsea fôrte frumosu vasele de argintu si alte obiecte din biserica; si cãndu se indoi preotulu a i-le dã, atunci depuse vod'a loru o actia de 1000 de franci in pemu. Precum se vede sunt fôrte avuti.

× (*Inmormentarea regelui Ludovicu*) s'a intemplatu in 9 martiu in orasiulu arteloru München cu cea mai mare pompa si splendõre, precum se cuvãie unui rege atãtu de nobilu. Dupa cosciugu au mersu membrii familiei regesei imbracati in doliu, dupa deusii urmara reprezentãtii diferiteloru principate, deputatii, reprezentãtii militari s. a. Si bele artile au fostu cuvinciosu reprezentate. Reuniunea de arta din Vien'a inea a transmis o deputatiune, care a asistatu la acẽst'a solenitate funebrela.

× (*Crudelitãtea unei mame.*) Tribunalulu criminalu din Potsdam aduse in dõilele aceste sentintia asupra unui faptu criminalu, care a fostu rezultatulu unei crudelitãti esemplare. O mama crudela voind u a se mantui de grigea familiara, se contielãse cu sora-sa, cã delocu dupa nascere, sã-i ucida fruptulu casatoriei sale, cea ce s'a si intemplatu in urmatoriulu modu. Sora acestei arpie crudele, luã nou-nãscutul, si invelindulu in pamuca, lu facũ vitiinã a focului mistuitoriu. Dar ca ver ce fãpta rea si condamnãvera, asiẽ si acẽst'a s'a descoperitu, in urm'a careia fu mam'a crudela condamnatã la arestu de 12 ani, era sora-sa nu mai puãinu crudela — la mórte.

× (*O fãta de 13 ani condemnata la mórte*) In New-Castle spendiurara o indiana abiẽ de 13 ani, pentrucã dins'a a omõrtu unu baiatu albu, la care priviã cu sange rece cãndu aceia se scaldã in sãngele seu propriu. Numelo acestei nenorocite e Suzan. Cãndu o petrecura la loculu de perdere, o multime de poporu inundã stradele, pre unde trecea condamnat'a. Suzan erã imbracata in vestminto negre, si pe capu avea unu capuchon. Ajungundu la loculu de perdere, i legara

manele si piciorole, éra capuchonulu i-lu trasera pe ochi; tóta tremurá dar nu de frica — ci de frigu, precum singura dícea. Dupa aceste i pusera funa pe grumadi, si peste câte-va mominte spendiurá in aeru. Candu i luara cadavrulu josu, unu germanu se rogá, sê-i concéda politi'a, sê taie unu darabu din fune, ce concediendu-i-se, peste 2 minute navali o multíme asupra funei, si tóta o impartíra.

× (*Epistol'a lui Victoru Hugo.*) Renumitul scrietoriu francesu Victoru Hugo tramise o epistola fórté lingusítóre catra tener'a poeta din Catania: Maria Rapisardi, carea i-a tramisu poesíor'a sa intitulata „La Palingenesi.“ In epistol'a acé'a díce marele poetu intr'atele si urmatórele: „In man'a Dtale ardu dóue facli: un'a e a poesíei, éra alt'a e a dreptátii, pe amendóue le va luminá viitoriulu.“ „Viitoriulu e: Rom'a a Italiei, si Parisulu alu Europei.“

× (*Unu glontiu vechiu.*) O fóia francesá ni spune-cá in orasiulu St. Hilair, au scosu din piciorulu unui ostasiu veteranu unu glontiu, care l'a primitu inca in lupt'a dela Watterloo. Tóte incercárele de mai nainte de a scóte acésti'a reminiscéntia istorica a fostu in desiertu, si numai acum a succesu unui medicu renumitu a scapá pe veteranulu ostasiu de acestu óspe neplacutu.

× (*Franci'a*) e nemultiumita cu legea nóua de armata. In dílelo mai de aprópe s'a intemplat mare cravalu in Toulouse. Au spartu lampele de pe strade, ferestrele, si au proclamatu republic'a. A fostu de lipsa intrevenirea militiei. Totu astfelu de demonstrare s'a facutu si in Nantes: aici au cantatu cunoscutulu canteu revolutiunariu „Marsillaise“ naintea locuintici primariului, si au strigatu contra legeri de armata. Dupa aceste au portatu prin orasiu o papusia imbracata in vestminte generalecei, si i-au pusu pe peptu in locu de atare ordinu o scoica mare. Capii acestoru demonstratiuni esagerate sunt deja in man'a politiei.

× (*Rothschild insielatu.*) Precum se aude, Rothschild a cumperatu 22 de mie de obligatiuni false de Orleans. Daun'a, ce a suferitu in negociarea acésti'a se urca numai la 6 milioane.

* * * (*Sê vieze republic'a!*) In teatrulu din Parisu „Châtelet“ se represintá de putienu tempu una buceta, care érá sê produca o demonstratiune politica. Cuvintele finali a le acestei bucáti („Le vengeur,“ Resbunatoriulu) erau: „Sê vieze replic'a!“ Censoriulu teatrale a veditu de bine a stramatú aceste cuvinte si a le corege asiú: „Sê vieze Franci'a!“ Partid'a liberale, care érá in teatru si asteptá urarea republicei, audíndu, cá testulu e stramatatu, veni in confasiune si nu potú demonstrá. Se adresá dara cátra imperatulu pentru restituierea testulu originale. Imp. Napoleone, ca sê dovedesca, cá are mai multa taría de sufletu de cátu censur'a, ordiná indata sê se restituie testulu originale, aceea ce s'a si intemplat, si de acum va resuna pre scena: „Vive la république!“

× (*Petitiune ne mai audita.*) Intre petitiunile ce se impartesíra camereloru din Florenti'a in siedinti'a estrordinaria de la 8. l. e. causá suprinde generalo urmatóri'a petitiune ne mai pomenita: In decursulu secl. XVIII, una calugaritia cu numele Gertrude fu arsa de viua prin santulu oficiu. La acésta crudíme se adause indetorierea descendintiloru nenorocitei calugaritiei: de a

respunde fiscului unu censu anumitu pentru acoperirea speseloru facute cu esecutarea acelei crudími. Descendintii ceru acum sê li sê ierte acésta prestatiune, ce nesmintitu se va si incuviintá.

Gácitura de siac u.

De Anastasia Leonovicu.

sifu	si	cu-	i-	ri!	pi,	ra	De
ra	ti'a	Jo-	Am	Pi-	plo-	flo-	pu-
eu	Vul-	Nu	ni-	totu	ni-	doru!	sió-
nu-	in-	me	A-	mai	mió-	im-	in-
eanu.	o	a-	ra	mió-	de	u-	le
ce-	tri-	sioru,	ge-	sió	vor	ar	Nu-
dal	Plo-	re,	ra	flo-	mai	ri-	multu
tó-	ti-	ba	i-	Flo-	ra	re	de

Se póte deslegá dupa saritur'a calului.

Deslegarea gácitureri de siacu din nr. 6:

Multe fete me facura
Cu crudímea loru sê moriu,
Sê le portu o mare ura,
Séu sê nebunescu de-amoru.
Ele'n cup'a mea versara
Multu veninu omoritoriu,
Candu veninu de ura-amara,
Candu veninu de cruda amoru.

Sionu.

Deslegare buna primiramu dela dómnele si domnisiórele Julia Suciú n. Darabantu, Ersili'a Magdu, Emili'a Mladinu, Juliana Gligoru, si de la domnii Stefanu B. Popovicu, Nicolau Vulcanu, Josifu Popescu.

POSTA REDACTIUNEI.

Cu esemulare complete potemu sierbí din inceputulu anului presinte, — pretiulu pe diumetate de anu 4 fl, pentru tabloulu natiunálu e a se alaturá 1 fl. 20 cr.

Versurile! Cum a maiculitici draga, — Candu a voroi pasarele, — Oh tu save copilicia, — Candu ti-vedu peru 'ntunecosu, — se me uitu eu, — De asiú fi ou díore, — din una séu din alta causa nu se potú publicá.

Proprietariu, redactoru respundiatoriu si editoriu: **IOSIFU VULCANU.**